

David Harvey

YFIA300 Luento

a) Luennot ke, to, 25.1-1.3. MaA 211, MaD 259.

- Luentotentti 7.3. *MaD 259*
- Uusintatentti e-tenttinä (avautuu luentotentin jälkeen)

b) lisäksi jokin näistä kirjoista joko luentotentin yhteydessä; tai erikseen e-tentissä, jossa tentaattori Olli-Pekka Moisio:

- 1. Adorno, T. & Horkheimer, M.: *Dialektik der Aufklärung* (suom. *Valistuksen dialektiikka*)
- 2. Arendt, H.: *The Human Condition* (suom. *Vita Activa*)
- 3. Rawls, J.: *A Theory of Justice*, osa 1 (suom. *Oikeudenmukaisuusteoria, osa 1*)

Luennon tavoite:

tutustuminen moderniin poliittiseen filosofiaan ja politiikan teoriaan.

Sisälllys:

1. Johdanto. Näkökulmia yhteiskuntafilosofiaan ja politiikan teoriaan (AL+MO) 25.1
2. Kant vs Hegel-Marx: normatiivinen oikeudenmukaisuusteoria vs emansipaation yhteiskunnalliset ehdot (AL). 26.1
3. Nietzsche ja genealoginen lähestymistapa (MO) 1.2
4. Rawls, Habermas ja oikeudenmukaisuus. Liberalismi. (AL) 2.2.
5. Schmitt (MO) 8.2.
6. Rawls-kritiikki: kommunitarismi, feminismi etc. (AL) 9.2
7. Arendt (MO) 15.2.
8. Honneth (AL) 16.2.
9. Foucault (MO) 22.2.
- 10. Harvey: Marxin kapitalismikritiikki tänään (AL) 23.2.**
11. Agamben (MO) 29.2.
12. Yhteenveto (AL+MO) 1.3.

Most cited authors of books in the humanities, 2007

- **1. Michel Foucault** (2,521); 2. Pierre Bourdieu (2,465); 3. Jacques Derrida (1,874); 4. Albert Bandura (1,536); 5. Anthony Giddens (1,303); 6. Erving Goffman (1,066); **7. Jürgen Habermas** (1,049); **8. Max Weber** (971); **9. Judith Butler** (960); 10. Bruno Latour (944); 11. Sigmund Freud (903); 12. Gilles Deleuze (897); **13. Immanuel Kant** (882); **14. Martin Heidegger** (874); 15. Noam Chomsky (812); 16. Ulrich Beck (733); 17. Jean Piaget (725); **18. David Harvey** (723); **19. John Rawls** (708); 20. Geert Hofstede (700)

David Harvey

- S.1935. Maantieteilijä.
- Luennot Marxin *Pääomasta*.
  - Suositut nettiluennot. <http://davidharvey.org/>
  - Kirjana: *A Companion to Marx's Capital* (2010)
  - *The Limits to Capital* (1982; 2006)
- *The Condition of Postmodernity* (1989)
  - Kapitalismin vaihe: ajallinen kiihtyvyys, maantieteellisten rajojen ylittyminen ja etäisyyksien pieneneminen
- *Uusliberalismin lyhyt historia* (2005, suom. 2008)
  - Teorian ja käytännön ristiriita: kapitalistien luokkaetujen tietoinen edistäminen vaikka teoria kieltää valtion puuttumisen.
- *The Enigma of Capital and the Crises of Capitalism* (2010)
  - marxilainen näkemys: kapitalismin dynamiikka johtaa kasvun esteisiin, tuottavuuden kriiseihin, ja niiden kiertäminen vie kriisit uusille alueille
  - <http://comment.rsablogs.org.uk/2010/06/28/rsa-animate-crisis-capitalism/>

Luennot *Pääomasta*

- Marxin *Pääoma* alkaa *hyödykkeen* (tuotteen, tavarana) analyysillä.
- Hyödykkeellä on käyttöarvo ja vaihtoarvo. Vaihtoarvo määräytyy suhteessa toisiin hyödykkeisiin: kuinka monta paitaa vastaa jauhokiloa jne.
- ”Pintatasolla” vaihtoarvon määrittää kysynnän ja tarjonnan laki (ja selittää vaihtoarvon muutokset); mutta oleellisesti hyödykkeen arvo riippuu *sosiaalisesti välttämättömän työn* määrästä, jota tarvitaan sen tuottamiseen
  - Ei siis se työmäärä, joka hyödykkeen tekoon on tosiasiasa käytetty (se voi vaihdella esim. paidasta toiseen). (Konkreettinen työ vs abstrakti työ.)
  - Riippuu työvoiman saatavuudesta ja taidosta, käytettävästä tekniikasta jne.

- *Raha* mittaa hyödykkeiden arvoa, ja on hyödykkeiden vaihdon väline: Hyödyke-raha-hyödyke.
- Oleellista pääoman kasautumiselle:
- ***raha (pääoma) – hyödyke – raha+lisäarvo (voitto).***
  - Kaikki raha ei ole pääomaa; vain voitontavoitteluprosessiin sijoitettu raha on pääomaa; käytetty, kulutettu raha ei ole pääomaa.
  - Prosessi on periaatteessa rajaton, jatkuvaa lisäarvon tavoittelua. *Ongelma: mihin sijoittaa voitot tuottavasti?*
- Roolit: *kapitalisti*, jos pyrkii saamaan rahalleen jatkuvaa voittoa (ei pyri käyttöarvoon); *palkkatyöläinen*

- Mutta kuinka vaihto voisi *lisätä* arvoa?
  - (puhdas vaihto on *samanarvoisten* kesken: 15 paitaa – 35 kiloa jauhoa – 15 paitaa)
  - Vastaus: *Työvoiman* osto ja myynti. Työvoima: tuote tai hyödyke, jonka *käyttö luo arvoa*
- Kapitalistille annetun työvoiman kyky luoda arvoa on suurempi kuin käytetty työmäärä.
  - Puolen päivän työ välttämätön työläisen ylläpitämiseksi, tekee koko päivän työn.
- Klassinen poliittinen taloustiede: täydelliset markkinat saisivat aikaan hyvän lopputuloksen; vs Marx: oletetaan täydelliset markkinat ja osoitetaan kuinka niistä seuraa huono lopputulos.

- Työntekijä vapaa myymään omaa työtään, sekä 'vapaa' mahdollisuuksista hyödyntää työvoimaansa itse ('vapaa' tuotantovälineiden omistamisesta). Pakotettu työhön.
  - Ei huijausta (pintatasolla) – vapaa sopimus.
  - Työntekijällä tulee olla oikeus ja valta myydä työpanoksensa, joksikin aikaa; ei myy tuotteita vaan omaa ruumistaan.
  - Historiallinen vaihe. Kaikki (hyödyke- ja raha-) markkinat eivät ole kapitalistisia. *Edellyttää työnjakoa; palkkatyötä; proletariaattia joka myy työtä; ja työmarkkinoita.*

- Työvoiman arvo & köyhyysraja:
  - paljonko perhe tarvitsee selviytyäkseen (“hyödykekori” sosiaalisesti määrittyvä, sen hinta vaikuttaa työvoiman arvoon)
  - Työntekijän työkyvyn ylläpitäminen; välttämättömät tarpeet riippuvat ilmastosta, ovat historiallisia, kulttuurisia ja sisältävät ”moraalisen” elementin;
  - työvoiman markkina-arvo kuitenkin fiksattu fakta kussakin tilanteessa;
- Ostetun työvoiman käyttäminen, ”kuluttaminen”, *tuotannon* kontekstissa luo lisäarvoa.

- Vakiopääoma (koneiden jne. arvo)
  - Työläinen *siirtää ilmaiseksi* vakiopääoman arvoa tuotteisiin produktiivisen kulutuksen kautta (lakon aikana edes koneiden arvo ei siirry tuotteisiin). Työväestön valta!
  - Ei *lisää* arvoa.
- Muuttuva pääoma.
  - Työläinen myös *lisää* arvoa. Kaikki lisäarvo tulee työstä.
- Tuottavuus (C/V); hyväksikäytön taso (S/V); voiton taso ($S/(C+V)$).
  - Constant capital C, Variable capital V, Surplus-value S

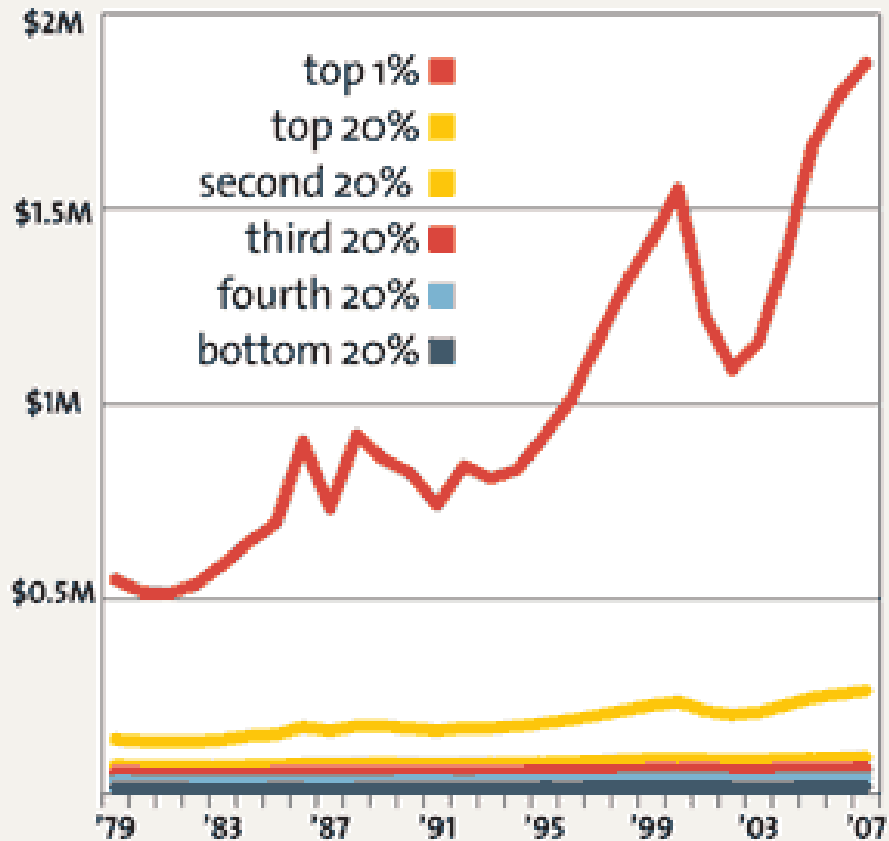
The Condition of Postmodernity

- Kapitalismin vaihe, jossa kierto nopeutuu ja etäisyydet lyhenevät
- Taustalla kapitalismi levottomana järjestelmänä, jonka tulee löytää uusia keinoja käyttää voittoja, tuotteistaa uusia asioita.

Uusliberalismin lyhyt historia

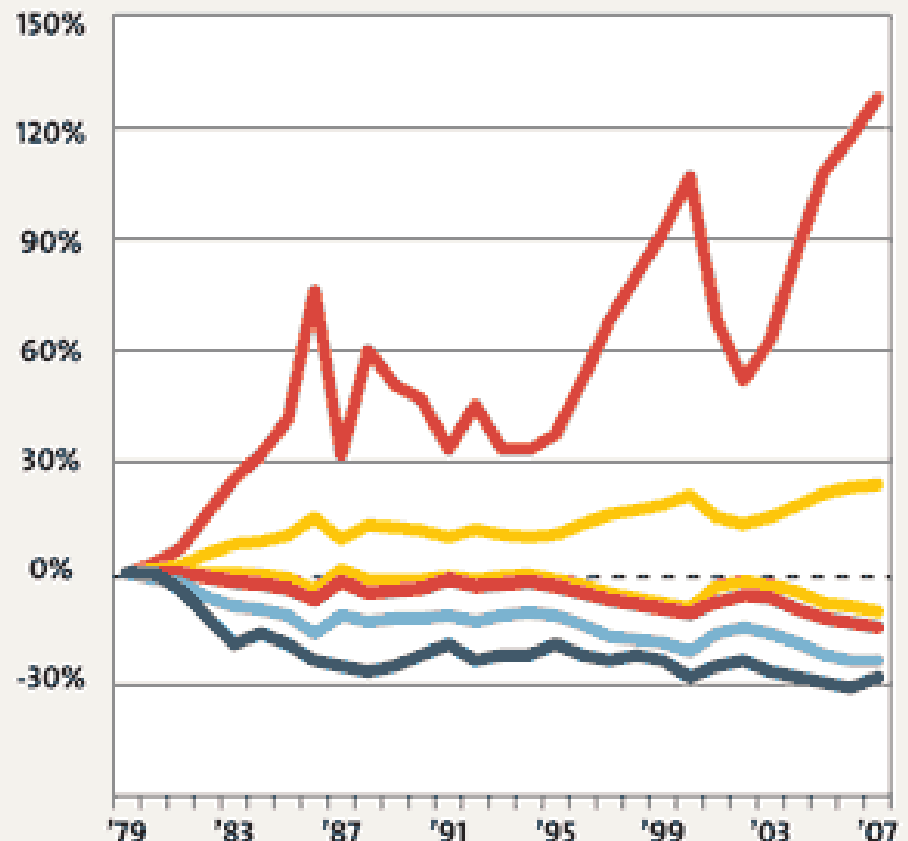
- Uusliberalismi korvasi “petautuneen”, “sosiaalisesti ankkuroitunen” liberalismiin (socially embedded liberalism),
  - 1978-1980 alkaen (Thatcher, Reagan, Deng Xiaoping, Paul Volcker). Koekenttänä Chile: Pinochet 1973, ja New York 1975.
- *Teoria* (Hayek, von Mises, Friedman) korostaa valtiovallan puuttumattomuutta markkinoiden toimintaan, yksityistämistä, voittoa tuottavan toiminnan esteiden purkamista (ammattiliitot, työlainsäädäntö jne), markkinainformaatiota.
  - Nojaa yksilönvapauden ideaaliin – vastustaa holhoamista
- *Poliittinen tavoite*: pääoman kasautumiselle otolliset olosuhteet ja taloudellisen eliitin valta-asema (sopiipa uuslib. teoriaan tai ei)
  - Biljonääri Warren Buffett: "There's class warfare, all right, but it's my class, the rich class, that's making war, and we're winning."
  - Lainojen maksussa avustamisen (bail-out) ehtona uusliberalistiset uudistukset: yksityistäminen jne.
  - Lukuisia innovaatioita 70-l lähtien: rahoitus jne.

AVERAGE HOUSEHOLD INCOME before taxes

2007 dollars. Source: Congressional Budget Office

CHANGE IN SHARE OF INCOME vs. 1979, after taxes

Source: Congressional Budget Office

The richest 10% controls 2/3 of Americans' net worth:

2007 data. Includes home equity. Source:

The Enigma of Capital

- Näkökulma vuoden 2008 finanssikriisiin kapitalismin sisäisenä kriisinä.
  - Taloustieteilijät myönsivät etteivät ymmärtäneet ”systeemistä riskiä”, Harveyn mukaan Marxilta eväät ymmärtämiseen.
- Kapitalismi itse luomiensa esteiden kiertämisenä.
- Kuusi estettä pääoman kertymiselle:
  - 1) alkuperäisen rahan riittämättömyys (alkuinvestoinnit vaativat paljon rahaa);
  - 2) työvoiman tarjonnan ongelmat (niukkuus tai poliittinen ongelmat);
  - 3) tuotantovälineiden puutteellisuus (ml. luonnon rajat);
  - 4) puutteelliset teknologiat tai organisaatiot;
  - 5) työn tekemisen tehottomuus tai vastarinta;
  - 6) kysynnän puute

- Dynaaminen järjestelmä, jonka pitää kasvaa pysyäkseen pystyssä.
  - 2-3% kasvua pidetty ”terveenä”. Luottamus keskeistä toimivuudelle: järjestelmä pysähtyy, jos riskinotto lakkaa.
  - *Voitto* täytyy kyetä sijoittamaan uuden kasvun tavoitteluun. ”The capital surplus absorption problem”. Käy jatkuvasti vaikeammaksi:
  - V.1920 694 mrd; v.1913 2700 mrd; v. 1950 5300 mrd; v.1973 16 000 mrd; v.2003 41 000 mrd; v.2009 56 000 mrd; ..... v.2030 96 000 mrd?